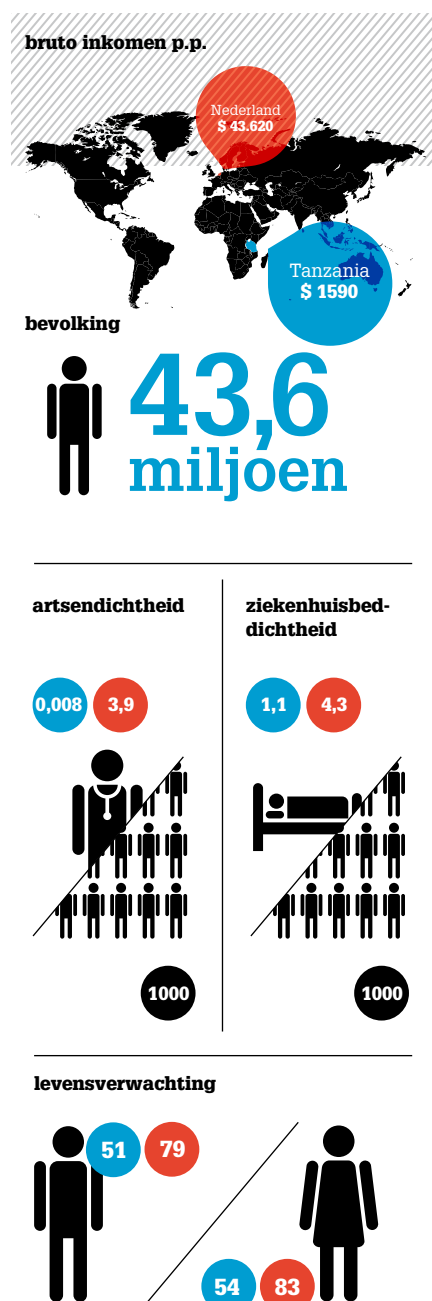

TROPENARTS IN TANZANIA

Elke boom zijn eigen breuk

BEELD AUTEUR

Zuid-Tanzania is het land van mango's, cashewnoten, kokosrijst en lokaal gebrouwen bier. Met de bijbehorende letsels. Als ik op maandagochtend op mijn zaal de nieuwe traumapatiënten nakijk, is mijn anamnese net als in Nederland deels gericht op het ongevalmechanisme. Na anderhalf jaar werken in dit ziekenhuis heb ik een aardige patroonherkenning ontwikkeld.

Na het weekend ligt de zaal bijvoorbeeld vol met kleine verwondingen die mensen hebben overgehouden aan gevechten met de buurman, een onbekende of de politie. Blote vuisten of een stuk hout geven oppervlakkige contusies, maar de iets rijkere patiënt die zijn alcoholische versnapering in een glazen flesje heeft kunnen kopen – in plaats van een plastic bekertje of zakje – heeft de pech dat hij daarvan bij een vechtpartij penetrerend letsel kan oplopen. Oog en borstkas zijn vaak doelwit bij dit *bottle neck*-fenomeen.

Voor patiënten die er een hemothorax door oplopen, hebben we geen thoraxdrains. Maar gaatjes knippen in de slang van een urinekatheterzak werkt ook best, en er zit automatisch een zak aan. Voor een *under water seal drainage system* vervangen we de zak door een fles bronwater.

Fanta

Een groot deel van de patiënten is verkeersslachtoffer, met hoofdletsel en open tibiafracturen. Een 30-jarige dove man was aangereden en werd diep comateus en met veel schaafwonden naar het ziekenhuis gebracht. De man was drie weken bewusteloos, en we gaven eten en medicijnen via een neusmaagsonde. Op een dag kwam de familie vragen om een 50cc-spuit en even later kwam de verpleegkundige mij giechelend halen om te zien waar die voor nodig was. Ze gaven de gelukkige man knaloranje bubbelerende vloeistof door de sonde:

De palmwijn wordt soms ook vóór het klimmen genuttigd

Fanta! Want dat is zijn lievelingsdrankje. Prachtig. Hij ging na enkele weken wandelend het ziekenhuis uit.

In de behandeling van al deze slachtoffers is preventie van tetanus belangrijk. Het tetanustoxoïd wordt braaf in de koelkast bewaard, maar die staat in de Mother&Child Clinic die van vrijdagmiddag tot maandagochtend dicht is. Deze vertraging van enkele dagen doet het effect van preventieve injecties helaas geen goed. We hebben al twee late geval-

In het mangoseizoen vallen veel kinderen *head first* uit de dunne takken.

Mannen die uit kokospalmen naar beneden roetsjen, breken vaak hun wervels of hielbeen.

len van tetanus gezien met opisthotonus, trismus en risus sardonicus. Mijn pleidooi om de tetanustoxoïdinjecties zo snel mogelijk te geven is inmiddels ondermijnd doordat beide patiënten wonderbaarlijk overleefden.

Mango's plukken

Interessanter dan de door mensen veroorzaakte trauma's is het boomgerelateerde letsel. Aan het type breuk kan ik inmiddels zien uit welke boom de patiënt is gevallen. Mangobomen leiden typisch tot hersenschudding en gebroken armen. De mangoboorn is een geliefde plaats voor tikkertje; heel behendige kinderen springen zelfs van de ene naar de andere boom. De meeste slachtoffers vallen echter in de maanden november tot maart, want dan zijn de mango's rijp. Kinderen klimmen in de grote boom om het fruit te plukken en reikend over de dunne takken vallen ze *head first* omlaag. Gedisloteerde fracturen zetten we onder ketamine. Taai als kinderen zijn, herstellen ze gelukkig meestal goed.

Een ander gebladerd gevaar dat onze kustregio siert is de kokospalm. Jonge mannen klimmen tot meer dan 20 meter hoog om kokosnoten te plukken. De palm heeft veel te bieden: stevige bladeren voor daken en schuttingen, kokosnoten met sap en vruchtvlees, en de stengel waar lokale likeur van wordt gemaakt. Deze palmwijn wordt soms ook vóór het klimmen genuttigd. In hun val grijpen de mannen de stam vast, waardoor ze op een standaardmanier omlaag roetsjen, met calcaneusfracturen of lumbale wervelfracturen tot gevolg. Onze behandeling is respectievelijk gips en bedrust. Gelukkig zijn cashewnootbomen – de bomen waarom Zuid-Tanzania vooral bekendstaat – laag, waardoor je niet hoeft te klimmen om de noten te plukken. ■

contact

mc.gordinoul@gmail.com
cc: redactie@medischcontact.nl

Een eerder artikel van deze auteur vindt u bij dit artikel via medischcontact.nl/artikelen. Bekijk andere afleveringen van Over de grens via medischcontact.nl/overdegrens.

